

TID FÖR HÄLSA
EN FRÅGA OM LIVSKVALITET

Rapport från
Elin Wägner-sällskapets hösthelg
på S:t Sigfrids folkhögskola, Växjö
23-24 september 2000

Rapport från

Elin Wägner-sällskapets höstseminarium på S:t Sigfrids folkhögskola i Växjö 23-24 september 2000

Inledning

Det var en vacker och solig höstdag den 23 september 2000, som 87 personer samlades på S:t Sigfrids folkhögskola. Det var människor på jakt efter Elin Wagners ideal och inställning till människan, naturen och livet. Utifrån ett perfekt utgångsläge i Elins anda – gott kaffe och hemlagat bröd och med vacker natur utanför – startade Marianne Enge Swartz och hälsade alla välkomna.

Marianne gav en kort bakgrund om Elin Wägner-sällskapet, som har funnits i elva år och som är en del av en växande rörelse i Sverige, De litterära sällskapen. På ett humoristiskt och tydligt sätt lotsade hon deltagarna fram till punkten skribenter för dagen. Alla programpunkter fick ganska snabbt en referent. Husmor Gerd Benjaminsson presenterade också S:t Sigfrids folkhögskola, som vilar på kristen grund och har flera olika linjer för ungdomar, bl a musiklinje, och dessutom anordnas konferenser av olika slag. Skolan är också känd för sin utmärkta krävda kosthållning, vilket vi fick flera bevis för under de två dagarna.

Marianne läste därefter högt ur Elin Wagners bok Väckarklocka, och där hade hon valt avsnittet Molnfödelse, det sista kapitlet i boken. Där sitter Elin Wägner 1940 nära Gross Glockner i Österrike och diskuterar levnadsstandard, Hon jämför det hon ser i naturen, där dimslöjorna över Alperna tättnar till moln, med då tankar tättnar i ord och får form. När Marianne läste, kunde deltagarna se hästar beta utanför, i rummet fanns rent källvatten och det hembakade brödet fanns i magen. Dessa företeelser är väl om något exempel på hög levnadsstandard!

Ur Väckarklocka:

Värdinnan tittade på det protokoll hon fört och sa:
Egentligen ser ju vår levnadsstandard ganska anspråkslös ut: vatten och bröd av kvalitet, glädje av det dagliga arbetet och den dagliga omgivningen.

(Bonniers pocketutgåva 1978)

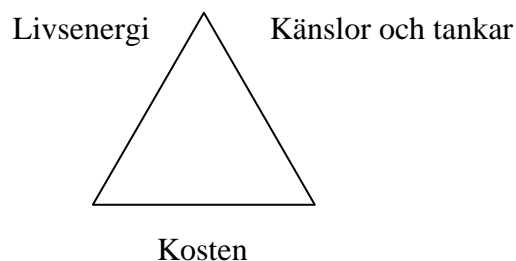
Mary Ingemansson

Susanna Ehdin

Den självläkande människan – mot ett nytt hälsotänkande

Susanna Ehdin har så mycket att berätta. Hennes tankar och ord flyger och lyfter i rummet. Att känna sig själv, att finna sitt rätta hälsotillstånd, där den fysiska kroppen, tankar, känslor och energiflöden tillsammans blir till en harmonisk helhet, där vi kan känna välbefinnande. Orden som flyger till oss, sprudlar av entusiasm och vittnar om att detta är viktigt. Detta kan förändra så mycket.

Vi kan själva påverka vår hälsa. Susanna Ehdin lägger makten över vår hälsa i våra händer. Det naturliga tillståndet för kroppen är att vara frisk och läkekraften är naturlig. Susanna Ehdin tecknar sin flödestriangel

Hon talar om energibrist, vår tids vanligaste ”sjukdom”, orsakad av energitjuvar, tärande faktorer som påverkar vårt liv och vår hälsa.

- Stress
- Dålig kost
- Sjukdom
- Sömnbrist
- Känslomässiga konflikter
- Ohälsosam tarmflora
- Strålning
- Miljöföroreningar

Vi måste tillföra energi, var och en på sitt sätt. Det finns ingen patentlösning, de generella rådets tid är förbi.

Kanske meditation, kanske handens arbete, kanske...

Frisk mat och mat i vackra färger.

Susanna talar om kosten, om allt vad vi kan åstadkomma genom att välja medvetet. Hon ger oss kunskaper att använda och tänka på varje dag, men precis så mycket vi vill och på vilket sätt vi vill.

Skynda långsamt, säger hon och berättar om sitt förhållande till cappuccino.

Sedan blir det en lång tid i fetternas värld, och jag tänker att jag skall läsa boken, så att jag i lugn och ro kan fundera över hur jag själv vill påverka mitt liv och min hälsa genom att välja rätt kost för mig.

Känslorna och tankarna...

Ja, jag skall fika med mina väninnor, skriva lite oftare i dagboken och pyssla om mig lite extra, med Susanna Ehdins ord i bakhuvudet.

”Vi ska ju leva med oss själva, så varför inte bli vän med oss.”

Sofia Gärskog

Naturpromenad med Börje Svensson

Solen skiner och därutanför på trappan sitter Börje och väntar på sina adepter. Inledningsvis berättar Börje att höst betyder att skörda (jämför eng. harvest, ty Herbst). Någoting flyger förbi och det visar sig vara en amiral, en vacker vandringsfjäril, som för att behålla livet måste skynda sig att flyga tillbaka till det land där den hör hemma. Det är äpplen som lockat gästen till skolan.

Höst är det när det är frost och tolv timmars ljus per dygn. Det känner växterna av och drar tillbaka tillgänglig näring, som skall sparas till nästa säsong. Dock inte alträdet, som lever i symbios med bakterier på rötterna och som på detta sätt själv kan skaffa kväve från luften. Alltså faller alen sina löv gröna med kvävet och annat kvar. Det är vist ordnat, det tyckte vi alla.

Börje undrar om vi vill ha KRAV-godkänd omgivning, gran eller golfbana i Kronoberg. Golfbana är bättre än gran, men helst vill vi ha plats för mångfald. Han påstod också att mat är viktigt. Man kan inte äta aktier, tillade han på sitt skämtsamma sätt.

Linné nämndes, eftersom han sagt att slottsruinen var ”tillhåll för kråkor.”

Bok, bo(k)fink, bovete och rabarber fick Börje ihop, och jag hoppas att ni vet hur!

Slutligen fick vi lära oss att av lind gjorde man bast förr. Eftersom kreaturen oftast var hungriga, var bastbindslet kring mulen begärlig föda. Bonden, som var uppfinningsrik, kom på att om han blandade in grisborst i basten vid tillverkningen, vägrade djuren att äta bindslena. Bra, tyckte bonden. Börje trodde på ”galna ko-sjukan”, medan jag tror att kossorna stack sig på borsten.

Gullvi Andersson

Hans Öhman

Mer människa – att handskas med stress

Efter en promenad i de vackra omgivningarna och i den härliga höstsolen tillbringade vi lördagseftermiddagen med att lyssna till Hans Öhman, präst sedan 30 år och utbildad inom kris- och stresshantering. Han är idag 57 år, har fyra barn och tre barnbarn. Han växte upp med föräldrarna och två bröder, och det var tillåtet med att visa känslor inom familjen. I

treårsåldern var Hans sjuk med mycket hög feber och han hade då vad vi idag kallar en nära-döden-upplevelse. Detta medförde att han idag inte har någon rädsla för döden. Ett av Hans stora intressen är segling, och han menar att det är med seglingen som med livet i stort. Det är bättre med lite turbulens än med stiltje, för med stiltje kommer man ingen vart.

Han berättar vidare på ett mycket lugnt och avslappnat sätt och med en stor portion humor bakom den ibland ganska allvarliga mimiken. I tioårsåldern ville Hans bli upptäcktsresande men fick reda på att det inte fanns några vita fläckar kvar på kartan. Däremot fanns det vita (inte svarta) fläckar, utforskade områden hos t ex människor och organisationer. Människan är ett levande mysterium. Vad vet jag egentligen om mig själv och om andra? Vem är jag? Varje möte med en annan människa är nytt. Varje ögonblick är nytt. Man skall vara som ett levande frågetecken, vara nyfiken på livet. Som en gammal visdom säger: man kan inte sätta ner foten två gånger i samma flod.

En fråga ställdes om livet efter döden. Vad händer? Reinkarnation? Hans menade att det skulle ta en vecka att diskutera detta, men kort sagt: ibland har man nära-livet-upplevelser, när allt bara är – en evighet i stunden. Vissa menar och så att allt inte förgås i och med döden. Kanske andas vi in en molekyl som någon annan ”använt” för flera hundra år sedan.

Vidare talades en del om att vi inte har en kropp/har ett problem o s v, utan vi ÄR en kropp/vi kan förhålla oss till ett problem, och att när man tar ansvar för sina val, slipper man mycket ångest. Man har alltid ett val inför frågan hur man förhåller sig till någon eller något. Väljer man att inte välja, har man också gjort ett val. I krissituationer är det viktigt att kunna ha en horisontförskjutning, att kunna se bortom horisonten, liksom Viktor Frankl (Livet måste ha mening). Det är också viktigt att ha en låg tyngdpunkt i kroppen (jämför kinesernas qi-punkt). Att vara fast med rötterna i marken så att man inte blåser omkull i händelse av kris.

Vi fick några diskussionsämnen att arbeta med: Vad är roligast, mest meningsfullt och mest intressant i livet just nu? Hur känns det i kroppen när du tänker på det? Om man mår bra/trivs, berätta det – det sprider sig. Låt inte hälsan tåga still! Hur många jättar Måste, Skulle och Borde finns det i ditt liv just nu? Ändra detta till Vill, Önskar, Drömmer.

Ett ord som vi gärna använder är ordet ”men”. Du har gjort ett bra jobb, men... Utrota ordet ”men”. Människor behöver ingen negativ kritik. Lägga inte ett skämt äpple bland de fräscha. Förvandla det skämda till kompost. Och ge feedback (föda tillbaka). Bekräfta människor både för vad de är och för vad de gör, inte bara det ena.

Tydlighet är också något vi skall tänka på. Men jobba inte med stora korrigeringar, utan ställ i stället in skärpan. Gå framåt med små steg.

Dessutom: Ingen är ”normal”. Vi är alla original.

Hans Öhman avslutade sitt mycket intressanta föredrag med en dikt om avspänning. Jag snappade upp en mening: ”att bara vara är inte så bara.”

Karin Skogström

Musik på Kronoberg. Konsert med musiklinjen i kapellet. Samkväm med supé

Lördagen, seminariets första dag, fylldes av ord, ord, ord – från Marianne Enge Swartz välkomstord till den nära hundrahövdade skaran, över Molnfödelse till utläggningar om hälsotänkande och stress – med traditionsenlig naturpromenad som mellanstick. Ett rätt så fyllt program!

Som en välgörande själslugnande övergång till aftonens supé inbjöds vi till en konsert i skolans kapell, ett gammalt ombyggt sädesmagasin med intressanta arkitektoniska lösningar.

Folkhögskolan, som drivs av Svenska Kyrkan, har betoning på musikalisk och konstnärlig utbildning. Denna afton var det eleverna i första och andra årskurserna som stod för programmet.

Musik på Kronoberg var den övergripande titeln och med underrubriken ”Musik är meningslöst ljud om den inte träffar ett mottagande sinne”. Dessa visa ord kommer från Paul Hindemith.

Kvällens program bjöd på Gunnar de Frumeries Det blir vackrast där du går, med sång till pianoackompanjemang och Bachs Adagio ur Sonat nr 1 i g-moll, framfört på violin. Därefter fick vi njuta av Vivaldis Sommaren ur De fyra årstiderna, med violin, viola och cello. Så följde K Franklins sång Hold me now med solosång och piano samt Debussys La plus que lente för flöjt och piano. Så följde ett knippe melodier ur Les Misérables av C-M Schönberg och A Boubllil, sammanställda av Jonas Nydesjö, elev på skolan. I detta avsnitt fick vi höra piano, flöjt, viola samt sång. Den pampiga avslutningen på konserten bjöd på Vivaldis Domine Deus med cello, solosång och kör.

Uppfyllda av meningsfulla ljudupplevelser och imponerade av musikelevernas prestationer vandrade vi i den vackra parken med lysande guldröda trädkronor mot den mörkt gröna gräsmattan till den väntande supén, även den färgrikt presenterad och välsmakande för ögat och gommen. Som avslutande krydda fick vi även här tillfälle att avnjuta solosång till pianoackompanjemang framförd av två av skolans elever.

Efter denna accent fick vi höra nyheter om Elin Wägner-sällskapet: om årsmötet, planer för hösthelgen 2001, vad som hänt och vad som händer med Lilla Björka mm. Det finns också planer att bilda en särskild Stockholms-falang som underavdelning till stora sällskapet. Intresserade ombads att höra av sig till styrelsen.

Vår kära ordförande Marianne tackade å allas vägnar för den så väl sammansatta aftonen och hälsade oss välkomna, pigga och nytra, till söndagsfrukosten och än fler fascinerande programpunkter under söndagen.

Slut på en intensiv och stimulerande dag!

Ingela Gestad

Gerd Benjaminsson

Mat och hälsa på S:t Sigfrids folkhögskola

Husmor Gerd Benjaminsson trivs med sitt unika yrke på S:t Sigfrids folkhögskola, där hon har verkat i 20 år. Hon strålar, när hon påpekar, att hon har förmånen att ha en sysselsättning som berör oss alla.

- Maten är friskvård i allra högsta grad, poängterar Gerd.

Vad som serveras och hur har stor betydelse för helhetsintrycket av skolan. Det gäller inte bara för hur eleverna som bor där kommer att minnas skoltiden, utan även för oss som kommer över en dag eller över en helg. De flesta av oss har säkert observerat att för många är den viktigaste informationen på en kurs när det gäller mat och vad som kommer att serveras. Gerd gläds åt mattrenden. Alla nya kokböcker (många av oss fyllde på bokhyllan med Susanna Ehdins nya kokbok på lördagen) och alla matprogram på TV påverkar våra val av råvaror och maträtter. Den svenska husmanskosten har fått sällskap av mycket internationell kokkonst, vilket många gånger är positivt. Det österländska sättet att hantera och välja råvaror konkurrerar t ex om vår uppmärksamhet med amerikansk snabbmat.

På S:t Sigfrids folkhögskola har den vegetariska kosten stort utrymme och stor betydelse. När Gerd kom till skolan 1980, var det ungefär tio vegetarianer på skolan. Nu äter 50 av 180 elever vegetariskt. Bland dagens ungdomar har maten och matens ursprung större betydelse än vad den hade under 80-talet. Det är vanligare nu att man vill veta hur och var grönsakerna är odlade samt hur djuren – som ger köttet - är uppfödda. På skolan pratar man mycket om maten, och kökspersonalen har en nära relation till eleverna, där de kan diskutera allt som rör kosten.

Vi får många tips om hur vi skall tänka i vår matlagning.

- Maten vi äter består till stora delar av levande mikroorganismer. Därför är det viktigt att vi inte överarbetar tillagningen, för då kan vi förstöra det levande och viktiga näringsämnen.
- Det är viktigt att vi tänker på var våra råvaror är producerade. Genom att göra ett medvetet val av närproducerat minskar vi transporterens miljöpåverkan.
- När vi äter skall vi börja med råkosten, som skall vara finfördelad och helst ha lite olja till.
- Drick före eller efter maten. Det är viktigt att inte skölja ner tuggorna.
- Tugga väl.

S:t Sigfrids folkhögskolas matservering är sedan ett år tillbaka KRAV-auktorerad, vilket innebär att de måste servera minst en KRAV-lunch i veckan. En sådan skall bestå av minst 90% KRAV-producerade livsmedel. Gerd berättar att det inte är så enkelt att leva upp till de regler som skall följas men att de arbetat upp rutiner så att det fungerar bra nu. Köttet är ett litet problem, dels är det dubbelt så dyrt som konventionellt, dels är det svårt att få de mängder som de vill ha. Frågan är var problemet ligger – hos producenten eller slakterierna, som är inkörda på det konventionella och kanske inte alltid prioriterar dem som producerar ekologiskt kött.

Gerd har insett sin makt, så hon och hennes personal ser som sin uppgift att påverka sina gäster till ett medvetet matengagemang. Det lyckas de bra med. Vi uppskattade den goda och välbalanserade maten i en trevlig och varm miljö. Tack!

Karin Sjöstedt

Sven Andersson

Hälsorörelsen i Sverige och Berg

Med iver, entusiasm och stora gester äntrade Sven Andersson podiet. Söndagsmorgonens dåsig het vändes till munterhet, när mikrofonen ständigt kom i kontakt med Svens yviga rörelser.

En bok som betytt mycket personligen för Sven är Omvändelsen till livet av Are Waerland. Denne finlandssvenske hälsoprofet botade med kostens hjälp en svår sjukdom under sina ungdomsår.

Insikten om matens betydelse för välbefinnandet gjorde att Are Waerland ägnade resten av sitt liv till detta "kall".

Han studerade i England, där han bl a skrev boken I sjukdomars häxkittel. Under längre perioder vistades Waerland också i Italien, varifrån han senare hämtades hem till Sverige. Vältalig och humoristisk kom Are Waerland även till Berg, där hans idéer lätt fick grogrund. Nils Rydström blev en av hans lärjungar och några av åhörarna kunde berätta om hur de bjudits på kruska i det Rydströmska köket.

I Berg fanns uppenbarligen ett spirande hälsomedvetande redan på 40-talet. Varför nämndes aldrig Are Waerland i Elins skrifter? Den frågan förblev obesvarad.

Karin Elmvik

Helena Forsås-Scott

"Drömmen om en ny värld" – Elin Wägner och begreppet livskvalitet

Väckarklocka blev ingen väckarklocka 1941. Men som Gunnar Sundberg skriver i Kompassen och Missvisningen, 1999, kunde man vänta sig att en civilisationskritisk bok skulle få ett varmt mottagande då, innan några västsegrar vunnits i ett krig som skulle försvara just denna civilisation? Många kvinnor var också stötta över att Elin Wägner antydde att den kvinnliga rösträtten varit nära nog meningslös. I botten låg hennes besvikelse över att kvinnorna denna gång inte gjort en ansats till protest mot kriget.

Det kan vara värt att citera Elin Wägners egna argument ur Väckarklocka:

Att det går att ställa om vårt samhällsmaskineri och engagera varenda kugge i krigets tjänst, beror på att civilisation även under fredliga perioder är inställd på att bryta upp sammanhang, krossa motstånd, omgestalta, erövra. Civilisationen måste ha varit tänkt som ett medel till människors frihet och lycka. Men människors frihet och lycka har kommit att betyda herraväldet över jorden. Detta erövrarmål, som alltmer har kommit att bestämma utvecklingens hållning, har inte tålt att några gränser bestod för människan.

Elin Wägner var rädd, skriver Gunnar Sundberg, att om hon inte gjorde vad hon kunde, skulle utvecklingen fortsätta i samma riktning.
Men det gjorde den ändå!

Helena Forsås-Scott slog fast hur väl vi behöver Elin Wägners idéer än idag i ett inspirerande anförande. Hon redde ut begreppen levnadsstandard och livskvalitet och klargjorde samtidigt den klyfta som fanns mellan de normer som härskade och Elin Wägners vision.

Levnadsstandard, först nämnt 1845???, var ett helt nationalekonomiskt begrepp. Det förutsatte effektivisering på alla plan. Helena illustrerade med försättsbladet till en SLU-broschyr från 1948. Fyra bilder: man på traktor med självbindare, lastfartyg i hamn, stor fabriksanläggning och så kvinnan, kontrasten, som väljer frukt i grönsaksdisken. Detta var den allmänna drömmen om framtiden – att den ledde mot exploatering av natur och människor i ett hierarkiskt samhälle såg inte många och absolut inte de män med politisk och ekonomisk makt, som ledde arbetet. Fler och fler flyttade till städerna, 1957 bodde halva befolkningen där. Landsbygdens gamla gemenskapsformer bröts därigenom sönder.

I Väckarklocka betyder däremot levnadsstandard ömsesidighet. Det är livskvalitet i Elin Wägners anda. Ordet dyker upp i Sverige först 1968 och går tillbaka till engelskans quality of life från 1943. Ordet fanns alltså inte 1941.

För Elin Wägner var drömmen om en ny värld en värld där människor och miljö samverkade, där det fanns ömsesidighet. Detta var något som Elin Wägner kämpade för i hela sitt liv, i början av seklet i rösträttsrörelsen och fredsarbetet, sedan i samhällsdebatten och så småningom allt mer vänt mot jorden och hembygden.

Varje rörelse behövs. Det finns inget isolerat, betydelselöst jag – det uttrycker det hela. Jaget framträder i relation till andra. Därför blir gruppens arbete så viktigt. Kvinnan som grupp blir subjekt, får en självständig identitet.

Tanken förenades med handfast arbete. Komtillmätta på Fogelstad återskapades i Berg, där kvinnorna i hembygdsföreningen inte bara lärde sig att sköta kommunens uppgifter utan också byggde en bastu tillsammans.

Helena visade hur kvinnors strävande efter gemenskap går som en röd tråd i Elin Wägners romaner, ofta i motsats till den patriarkala omgivningen. Diskussionen om gruppens roll löpte i Tidevarvet och kom till uttryck i rollspelet Komtillmätta på Fogelstad.

Ansvar för allt levande är den etiska grunden. Det är fortfarande otroligt viktigt att Väckarklockas signaler blir hörda.

Elin får sista ordet:

Mot dagens ideal: mekanisering, specialisering och fart, ställer vi medvetet upp de ideal som vi tror blir morgondagens: självverksamhet – mångsidighet – tålmod.

Gerd Lilja

Bodil Jönsson

Den obändiga söklusten

Tio föredragspunkter/tankar

Tio kommentarer

Disposition och struktur i Ditt föredrag är alltför frestande att motstå. Därför väljer jag Ditt mönster för mina kommentarer. Dessutom skall jag försöka dra lärdom av Hans Öhmans uppmaning, som går tillbaka på Martin Bubers teori, och vara så personlig som möjligt. Av den anledningen författar jag detta främst till Dig Bodil men också till alla övriga som kommer att läsa det.

Vad jag nu sade anknyter direkt till vad Du säger om tankar, nämligen det att om de inte verbaliseras, uttalas och delges lyssnare/läsare uppstår inte det magiska möte som är en förutsättning för utveckling. Detta sätt att tänka har Du gemensamt med Elin Wägner. Vidare i din tankekedja kommer handlingen, d v s hur vi skall handla. Du refererar här till talesättet "Teorier är flyktiga, fakta är eviga", vilket Du omedelbart förkastar – och med rätta – för vad skall vi med fakta till, om de är felaktiga? Med andra ord är det viktigt att veta vad vi söker!!

För att söka och hitta rätt räcker dock inte tanke och handling, såvida inte bägge (tycker jag) är kopplade till erfarenhet.

Du definierar detta i begreppet ömsesidighet och ger exempel som: talare/publik, det skrivna/läsare och dagens möjlighet till ömsesidighet på nätet, samtliga sökverktyg för att ge oss den självbild (ref. Hans Öhman), som endast skapas genom spegling och som ger större lust att tala med andra och därmed känna oss delaktiga i en större social gemenskap.

Tankar och teorier är inte nödvändigtvis torra, trista och tråkiga, utan kan - säger Du - utvecklas med humor och i glädje. Den som blir bjuden på ett av dina 'samtalskalas' med fastställt diskussionstema har förmodligen inte tråkigt en sekund! Och inläring har ju större chans att lyckas om den försiggår under roliga former – det vet väl jag som alltid befinner mig i en 'ömsesidig' pedagogisk situation!

Du berättar att vad som gav Dig idén till ett dylikt kalas härrör från vad Din slöjdfroken sade en gång, nämligen att: - Det är olika individuellt. Och självklart är det så! Ju fler individuella uppfattningar, desto större förutsättning för matchning/speglning/feedback och eventuell consensus! Anledningen till att gästerna på Dina 'samtalskalas' är utvalda/speciellt inbjudna redogör Du för då Du talar om nödvändigheten att ha något att fundera/slåss emot för kommande generation. Elin Wägner var en av dessa starka kvinnor, som gav oss det motståndet.

Du lyfter fram bilden av 'elden bakom de stängda kakelugnsluckorna' hos Elin och får oss att förstå att något vill ut, i betydelsen att vilja 'bli synlig', i alla fall då chansen ges. Vi har alla ett språk, säger Du, en språkförmåga inom oss, och återigen kommer Du in på motsats/ömsesidighet/beroende i form av att ta in/ge ut, d v s sökare/återkoppling i ett vidare perspektiv.

I detta långtgående och för oss överskådliga perspektiv lever vi här och nu i en demokrati, säger Du, men varnar oss för att vanmakten kan ta över våra liv, om vi inte blir medvetna om att vi kan tänka själva och därmed fatta ett eget beslut, huruvida vi vill leva i ett sådant samhälle. Vi bör vara öppna för varierande gemenskaper i framtiden, kanske sådana som föder nya former för vad vi idag kallar demokrati.

Du avslutar ditt föredrag med frågor som: - Vad säger detta resonemang om vår tid? och - Hur ser den sökande människan ut? och du besvarar båda med stor klokskap: - Vi har måhända nu ett behov av renässansmänniskor, då bristvaran i vår tid är lika med kunskap!

Och den sökande människan då? Hon finns alltid där, visuellt åskådliggjord med bilden av modern och det nyfödda barnet. Vad kan bättre illustrera de begrepp av nödvändig ömsesidighet hos sökare och mottagare, vilka genomsyrar Ditt föredrag och som får oss att inse att individ kräver individ och inte kan delas?

Räknar Du nu mina kommentarer, uppgår de förhoppningsvis till talet tio. Skulle så inte vara fallet, hoppas jag Du låter den grekiska talmystiken träda in, och därmed har även jag etablerat en sanning som varken kan ifrågasättas eller kontrolleras!

Ninni Westervi

Ett stort tack till alla dem
som bidragit till denna rapport!
Elin Wägner-sällskapets styrelse
November 2000

Redigering och utskrift: *Curt Gustafsson*